

EFACTES AMBIENTALS SOBRE LA SALUT

| DIJOUS 8 DE NOVEMBRE DE 2018 |

> FACTORS AMBIENTALS EN LA CORRECTA ORGANITZACIÓ DEL SISTEMA NERVIÓS CENTRAL. LA GENÈTICA I LA EPIGENÈTICA

Diego Echevarría Aza

| DIJOUS 15 DE NOVEMBRE DE 2018 |

> ENS MATA L'AIRE QUE RESPIREM?

Ramon Orrials Martínez

> EL MEDI AMBIENT I LA SALUT VASCULAR

Rafael Ramos Blanes

| DIJOUS 22 DE NOVEMBRE DE 2018 |

> ESTRÈS I VULNERABILITAT A LA PSICOPATOLOGIA

Roser Nadal Alemany

> EFACTES AMBIENTALS EN LES MALALTIES VASCULARS CEREBRALS

Yolanda Silva Blas

| DIJOUS 29 DE NOVEMBRE DE 2018 |

> LA MICROBIOTA INTESTINAL, LA BAULA DE TRANSMISSIÓ ENTRE L'AMBIENT I EL NOSTRE COS?

Xavier Aldeguer Manté

| DIJOUS 13 DE DESEMBRE DE 2018 |

> PÈRDUES SOBREVINGUDES D'AUDICIÓ I EQUILIBRI: SOROLL I TÒXICS

Jordi Llorens Baucells

> NEUROTÒXICS A L'AMBIENT I MALALTIA D'ALZHEIMER

M. Teresa Colomina Fosch

| DIJOUS 20 DE DESEMBRE DE 2018 |

> LA INTERRELACIÓ ENTRE POBRESA I SALUT

Sara Ayllón Gatnau

> LA MANCA DE RECURSOS ECONÒMICS, EL CONSUM DE MEDICAMENTS I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES SOBRE LA SALUT

M. Dolars Capellà Hereu

Totes les conferències tindran lloc a l'Aula Magna de la Casa de Cultura a les 7 de la tarda. Entrada lliure. L'organització es reserva el dret de modificar el programa i els horaris o de suspendre algunes de les conferències anunciades per causes imprevistes.

5 ANYS | LA TARDOR AMB NEOMA

El Grup de Recerca en Anatomia Clínica, Embriologia i Neurociència (NEOMA) de la Universitat de Girona (UdG), és un grup multidisciplinari format per professors i investigadors del Departament de Ciències Mèdiques de la UdG. Els objectius de NEOMA són la docència, la recerca, la divulgació científica i la difusió de la recerca a la ciutadania d'una manera didàctica i entenedora.

En aquesta cinquena edició de **La tardor amb NEOMA** el cicle porta per títol «Efectes ambientals sobre la salut». En aquest cicle pretenem fer arribar a la societat les últimes actualitzacions que la recerca ens aporta sobre aquest tema, amb investigadors especialistes en teratogènia, patologia ocupacional, estrès i altres efectes no genètics sobre els sistemes respiratori, cardiovascular, nerviós, digestiu i endocrí.

Universitat de Girona
Consell Social

NEOMA
RESEARCH GROUP | Universitat de Girona

COMG
COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE GIRONA

Casa de Cultura
de la Diputació de Girona

Plaça de l'Hospital, 6 · 17002 Girona | TELÈFON 972 20 20 13 | A/E info@casadecultura.org
HORARI de dilluns a divendres de 9.30 a 18 h | WEB www.casadecultura.cat

f /casadeculturadegirona
t @casadeculturagi

ig @casadeculturagi
yt /casadeculturagi

GRÀFICA: El taller de can Vergall

Universitat de Girona
Consell Social
NEOMA
RESEARCH GROUP | Universitat de Girona
COMG
COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE GIRONA
Casa de Cultura
de la Diputació de Girona

5 ANYS | LA TARDOR AMB
CICLE DE CONFERÈNCIES DE DIVULGACIÓ CIENTÍFICA I DE RECERCA

NEOMA

| DIJOURS, 8 DE NOVEMBRE | 19 H |

> FACTORS AMBIENTALS EN LA CORRECTA ORGANITZACIÓ DEL SISTEMA NERVIÓS CENTRAL. LA GENÈTICA I LA EPIGENÈTICA

Els mecanismes moleculars i cel·lulars del desenvolupament del tub neural s'han investigat a través de descripcions estructurals i l'estudi de mutacions espontànies en models animals i humans. Els factors ambientals (epigenètica) poden tenir efectes dràstics en el desenvolupament del cervell per modificacions subtils de l'expressió genètica. Els avenços en embriologia experimental, enginyeria genètica i neuroimatge permeten avui abordar l'anàlisi dels canvis en els mecanismes moleculars subjacents a la histogènesi i la morfogènesi del cervell mitjançant nous dissenys experimentals.

Dr. Diego Echevarria Aza. Llicenciat en Biologia per la Universitat del País Basc. Doctor en Biologia per la Universitat Georg August de Göttingen (Alemanya). En l'actualitat és professor titular del Departament d'Histologia i Embriologia Humana de la Facultat de Medicina de la Universitat Miguel Hernández d'Elx i investigador en el Grup d'Embriologia Experimental de l'Institut de Neurociències d'Alacant.

| DIJOURS, 15 DE NOVEMBRE | 19 H |

> ENS MATA L'AIRE QUE RESPIREM?

Els vehicles de motor, sobretot aquells amb combustible dièsel, són els majors responsables de la contaminació i la pobra qualitat de l'aire. La generació de partícules fines i ultrafines, altament tòxiques per les seves qualitats fisicoquímiques, per part de la combustió i del desgast dels materials, en són l'origen. Passem una gran part de la nostra vida en diferents llocs de treball on les condicions de l'aire que hi respirem serien, moltes vegades, millorables. Les possibilitats d'evitar aquests entorns són escasses. És fàcil respondre al títol, oi?

Dr. Ramon Oriols Martínez. Doctor en Medicina i Cirurgia per la UAB. Professor agregat, coordinador del Mòdul Respiratori i vicedegà de la Facultat de Medicina de la UdG. Cap de Servei de Pneumologia dels Hospitals Universitaris de Girona i de Salt. La seva recerca s'ha focalitzat en la medicina clínica i, especialment en la malaltia respiratòria ocupacional.

> EL MEDI AMBIENT I LA SALUT VASCULAR

L'ambient que ens envolta té un efecte molt important sobre la nostra salut. La pol·lució, el soroll, el clima... interaccionen amb el nostre cos i en concret amb el nostre sistema vascular. Aquests factors poden ocasionar naixements prematurs, estrès, malalties respiratòries i càncer, i sabem que també afecten negativament el nostre cor i les nostres arteries. Som coneixedors dels efectes que la contaminació i altres factors ambientals produeixen sobre el nostre sistema vascular? Ens en podem protegir? El problema afecta a tota la societat i les solucions han de ser compartides per tots.

Dr. Rafael Ramos Blanes. Doctor en Medicina per la UAB i metge especialista en Medicina Familiar i Comunitària. Investigador del Grup d'Investigació en Salut Vascular de la Unitat de Recerca d'Atenció Primària de l'ICS de Girona i professor agregat del Departament de Ciències Mèdiques de la UdG. El seu treball es focalitza en l'epidemiologia cardiovascular, l'estimació del risc i l'efectivitat de les intervencions preventives.

| DIJOURS, 22 DE NOVEMBRE | 19 H |

> ESTRÈS I VULNERABILITAT A LA PSICOPATOLOGIA

L'estrès és un dels principals factors no genètics que predisposa a diverses psicopatologies. La vulnerabilitat a desenvolupar aquestes patologies associades a l'estrès depèn de factors tant relacionats amb el propi subjecte i el seu context social, com amb les característiques de l'estímul estressant. L'experiència prèvia amb altres proves estressants, la personalitat, les estratègies d'afrontament o el gènere són algunes de les variables importants. Pel que fa a l'estímul estressant s'han de considerar aspectes com la controlabilitat, predictibilitat, intensitat o durada. En certes circumstàncies un estrès moderat pot ajudar a adaptar-nos millor a futures situacions estressants.

Roser Nadal Alemany. Doctora en Psicologia per la UAB i professora titular d'aquesta universitat a la Unitat de Psicobiologia. Investiga a l'Institut de Neurociències de la UAB on duu a terme la seva recerca en el camp de la neurobiologia de l'estrès i la vulnerabilitat a la psicopatologia, utilitzant models experimentals.

> EFECTES AMBIENTALS EN LES MALALTIES VASCULARS CEREBRALS

La malaltia cerebrovascular representa la primera causa d'invalidesa en els adults dels països occidentals i es calcula que una de cada sis persones patirà un ictus al llarg de la seva vida. Podria ser l'estrès una causa d'ictus? Existeixen algunes professions que poden incrementar el risc de patir un ictus? Hi ha alguna relació entre els canvis de pressió atmosfèrica i l'augment en la incidència d'ictus? Existeix una associació entre l'alimentació i el risc d'ictus? Què podem fer per evitar o minimitzar l'impacte dels efectes ambientals en el risc de patir un ictus? Intentarem trobar respostes a aquestes preguntes.

Yolanda Silva Blas. Neuròloga de l'Hospital Dr. Josep Trueta de Girona, especialitzada en malalties vasculars cerebrals. Doctora en Medicina. Professora associada de la Facultat de Medicina de la UdG. Línies de recerca: malalties vasculars cerebrals i en concret l'estudi del creixement de l'hemorràgia cerebral pel qual va rebre un ajut en la convocatòria de la Marató de TV3 de 2016 dedicada als ictus.

| DIJOURS, 29 DE NOVEMBRE | 19 H |

> LA MICROBIOTA INTESTINAL, LA BAULA DE TRANSMISSIÓ ENTRE L'AMBIENT I EL NOSTRE COS?

A mesura que ampliem el coneixement de la microbiota intestinal entenem que ens trobem amb la descripció d'un nou òrgan, imprescindible per a la comprensió del funcionament del cos humà. Hem de començar per replantejar el concepte d'ésser humà i considerar-lo un ésser simbiòtic: la part humana amb bacteris acompanyants. Moltes de les *noxes* que rep el nostre organisme vénen modulades per la interacció amb la microbiota i provoca canvis en el seu ecosistema conegut com a disbiosi. Aquesta està implicada en diverses patologies intestinals com les malalties inflamatòries (Crohn i colitis ulcerosa), la síndrome d'intestí irritable, la celiaquia o el càncer de còlon. Però avui sabem que no es limita només aquí i pot estar implicada en el fetge gras, malalties reumatològiques i, fins i tot, malalties psiquiàtriques com depressió o autisme. La recerca s'ha d'encaminar a reconèixer aquests canvis i millorar estratègies per a modular-los i reequilibrar l'ecosistema bacterià.

Xavier Aldeguer Manté. Cap de Servei de l'Aparell Digestiu de l'Hospital Dr. Josep Trueta de Girona i de Santa Caterina de Salt. Doctor en Medicina. Professor Associat de la UdG. Cofundador de la Biotec GoodGut dedicada al desenvolupament de signatures microbianes fecals per al seguiment de malalties digestives. Ex-becari de La Caixa per a estudis de Postgrau amb una beca a la Universitat de Pennsilvània (EUA), on va fer estudis de la influència del sistema immunitari sobre la regeneració intestinal i hepàtica. Posteriorment, i en col·laboració amb el Dr. Garcia-Gil de la UdG, va iniciar estudis del perfil microbià de les malalties digestives, específicament MII, SII i CRC. Fruit d'aquesta recerca es van descriure marcadors bacterians susceptibles d'utilitzar-se com a signatures microbianes per a aquestes malalties.

| DIJOURS, 13 DE DESEMBRE | 19 H |

> PÈRDUES SOBREVINGUDES D'AUDICIÓ I EQUILIBRI: SOROLL I TÒXICS

L'orella interna conté uns delicadíssims elements per a l'audició i el sentit de l'equilibri, les anomenades cèl·lules ciliades, i les neurones que envien la informació de l'orella cap al cervell. La disfunció de l'orella provoca sordesa i pèrdua d'equilibri. Sovint aquesta pèrdua és deguda a agents externs com el soroll o l'exposició a tòxics, entre els quals hi ha alguns medicaments. Recentment, diversos laboratoris estudien els efectes de nivells no tant alts de soroll o de tòxics, i han descobert nous fenòmens de lesió de l'orella interna que expliquen altres tipus freqüents d'alteració de l'audició i l'equilibri.

Jordi Llorens Baucells. Doctor en Ciències Biològiques per la UB. Ha realitzat recerca postdoctoral als EUA i França. Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina i Ciències de la Salut de la UB, dirigeix el grup d'investigació Bases Cel·lulars i Moleculars dels Trastorns Sensorials. Investigador de l'Institut de Neurociències de la UB i de l'IDIBELL.

> NEUROTÒXICS A L'AMBIENT I MALALTIA D'ALZHEIMER

La pèrdua lenta i progressiva de les nostres capacitats mentals amb l'edat juntament amb malalties com l'Alzheimer, són motiu d'una gran preocupació social. Cada cop, es parla més dels neurotòxics com a possibles factors de risc, però la seva relació amb les malalties neurodegeneratives és complexa. Les exposicions en infants, adolescents o adults poden tenir repercussions durant la vellesa i per esbrinar-ho necessitem l'ús de models experimentals per a poder establir l'impacte real dels tòxics en el medi ambient i la nostra salut mental.

M. Teresa Colomina. Doctora en Medicina per la UB i catedràtica de Psicobiologia de la URV. Cap del grup de recerca en Neurocomportament i Salut de la URV, és membre de l'Institut Sanitari Pere i Virgili i del Centre de Recerca en Avaluació i Mesura de la Conducta.

| DIJOURS, 20 DE DESEMBRE | 19 H |

> LA INTERRELACIÓ ENTRE POBRESA I SALUT

A Catalunya una de cada cinc persones viu amb uns recursos monetaris tan escassos que es poden definir com a pobres. Entre els nens, aquesta proporció és d'un de cada quatre. La recerca acadèmica en els darrers anys està fent importants esforços per entendre les conseqüències que aquesta manca de recursos té sobre la salut a molts nivells (obesitat, benestar subjectiu, salut mental, desenvolupament del cervell dels nadons...). També avui comencem a entendre quins són els mecanismes que fan que persones amb problemes de salut es vegin abocades a viure per sota del llindar de pobresa.

Sara Ayllón Gatnau. Doctora en Economia Aplicada per la UAB i professora agregada al Departament d'Economia de la UdG. Els principals interessos de la seva recerca giren entorn l'economia de la pobresa i la desigualtat. En especial, la situació econòmica dels joves, la pobresa infantil, l'anàlisi econòmica de la pobresa monetària i la relació entre canvi demogràfic o salut i pobresa.

> LA MANCA DE RECURSOS ECONÒMICS, EL CONSUM DE MEDICAMENTS I LES CONSEQÜÈNCIES SOBRE LA SALUT

La crisi econòmica va comportar una disminució de la despesa pública i privada en medicaments. Diversos estudis mostren que aquesta disminució va impactar directament en l'adhesió al tractament i va afectar majoritàriament els pacients a l'atur, seguit dels pensionistes i en menor proporció als treballadors actius, tal com era d'esperar. La manca d'adhesió té conseqüències adverses no només sanitàries sinó també socioeconòmiques. Els motius de baixa adhesió als tractaments farmacològics són diversos. No solament l'increment dels recursos econòmics de la població hauria de millorar l'adhesió sinó també una reorganització de l'atenció sanitària dels sistemes de salut.

M. Dolors Capellà Hereu. Metgessa farmacòloga clínica. Catedràtica de Farmacologia del Departament de Ciències Mèdiques de la UdG. Membre del grup de recerca Medicina Translacional i Ciències de la Decisió de la UdG. Presidenta del Comitè de Seguridad de Medicamentos de la Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios.